

Täysistunto

Torstai 8.9.2022 klo 15.59—19.57

5. Pääministerin ilmoitus Venäjän Ukrainaankohdistaman hyökkäyssodan vaikutuksista eurooppalaisiin energiamarkkinoihin

Pääministerin ilmoitus PI 3/2022 vp

Keskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Päiväjärjestyksen 5. asiana on pääministerin ilmoitus Venäjän Ukrainaankohdistaman hyökkäyssodan vaikutuksista eurooppalaisiin energiamarkkinoihin. Pääministeri Sanna Marinin puheenvuoron jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. — Keskustelu, pääministeri.

[Keskustelulle varattiin aikaa noin puolitoista tuntia]

Keskustelu

17.00 Pääministeri Sanna Marin (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainaankohdistamallaan hyökkäyssodalla Venäjä on rikkonut ja hylännyt eurooppalaisen turvallisuusjärjestyksen keskeiset periaatteet ja sitoumukset. Suomi on osana Euroopan unionia vastannut sotaan mittavilla Venäjään kohdistuvilla pakotteilla. Heikennämme näin Venäjän kykyä rahoittaa sota ja ylläpitää sotilaallista varustautumista. Lisäksi tuemme Ukrainaa monin tavoin kansallisesti ja osana Euroopan unionia niin poliittisesti, taloudellisesti kuin materiaalisesti — humanitäärisestä avusta aina puolustustarvikkeisiin asti. Tulemme jatkamaan tukeamme niin kauan kuin on tarpeen.

Nyt laajojen pakotteiden kohteena oleva Venäjä koettelee EU:n päättäväisyyttä, yhtenäisyyttä ja sen kansalaisten kestävyysrajoittamalla energian tuontia Eurooppaan. Samalla se paljastaa haavoittuvuutemme, sillä unioni on ollut liian riippuvainen venäläisestä energiasta. Yhteiskuntiemme kiristäminen energiatoimitusten kautta on tarkoituksellinen tapa murentaa suomalaisten ja eurooppalaisten tukea Ukrainalle. Tätä me emme voi hyväksyä. [Ben Zyskowicz: Hyvä!] Siksi hallitus on pyrkinyt niin kotimaisilla päätöksillä kuin EU-vaikuttamisessaan varmistamaan, etteivät ihmisten arjessaan kokemat sodan välilliset vaikutukset johda näihin Venäjän tavoittelemiin seurauksiin. Eurooppalaisilla ja kotimaisilla päätöksillä tulee edelleen tehdä kaikki mahdollinen sen eteen, että tavalliset kansalaiset ja yritykset selviytyisivät akuutista energiakriisistä. Samalla meidän tulee irtautua pysyvästi sellaisten maiden vaikutusvallasta, jotka eivät jaa yhteisiä arvojamme.

Arvoisa puhemies! Venäjän toimien vaikutukset ovat konkreettisia ja vakavia niin Suomessa kuin koko Euroopassa. Toimitusten vähenemisen seurauksena fossiilisten polttoainoiden hinnat ovat nousseet rajusti. Etenkin kaasun hinta on noin kymmenkertaistunut normaalista tasosta. Nord Stream 1 -kaasuputken toimitusten katkaiseminen toistaiseksi on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

entisestään heikentänyt kaasun saatavuutta Euroopassa. Kokemamme energiakriisi kytkeytyy pitkälti juuri kaasuun. Kaasun voimalla tuotettu sähkö asettaa markkinahinnan kaikelle sähkölle Keski-Euroopassa. Yhteisillä eurooppalaisilla sähkömarkkinoilla hinta heijastuu myös Suomeen, vaikka meillä kaasun osuus sähköntuotannossa on hyvin vähäinen. Kaasu- ja sähkömarkkinat ovat näin vahvasti sidoksissa toisiinsa. Samalla Euroopan korkeisiin sähkön hintoihin vaikuttaa myös joukko muita tekijöitä, kuten ranskalaisten ydinvoimaloiden seisokit, kuivuudesta johtuvat ongelmat lauhdetuotannossa sekä erityisesti Pohjoismaissa normaalia alemmaksi jäänyt vesivoiman määrä.

Arvoisa puhemies! Emme tiedä, kuinka kauan Ukraina on sodassa. Meidän pitää varautua siihen, että edessämme on pitkä taival, joka koettelee myös suomalaisten arkea. Keskeisessä roolissa Venäjän aiheuttamaan energiakriisiin vastaamisessa ovat eurooppalaiset, kotimaiset sekä vihreän siirtymän vauhdittamiseen liittyvät päätökset. Näiden toimien jälkeen meidän on käännettävä katseemme myös muihin ylikansallisiin riippuvaisuuksiimme.

Suomi on seissyt koko sodan ajan vahvasti EU:n pakotepolitiikan sekä muiden yhteisten eurooppalaisten ratkaisujen takana, ja näin toimimme edelleen. Keskustelemme tiiviisti EU-pöydissä kaikilla tasoilla aina virkakunnasta ministereihin ja korkeimman poliittisen tason yhteydenpitoon. Viestimme on selkeä. Venäjän Euroopalle asettamaan haasteeseen voidaan vastata vain yhdessä eurooppalaisella tasolla. Hallitus onkin valmis tarkastelemaan avoimesti kaikkia yhteiseurooppalaisia keinoja energian hinnan nousun maltillistamiseksi. EU:ssa on ryhdytty jo toimiin kaasun saatavuuden turvaamiseksi. Venäläistä kaasua on korvattu toimituksilla muista lähteistä nesteytettynä maakaasuna ja putkitoimituksilla Norjasta sekä Kaspianmeren alueelta. Heinäkuussa voimaan tulleella EU:n kaasuvaramenettelyasetuksella sovittiin kaasuvaramenettelyjen täyttöasteen nostosta ja elokuussa voimaan tulleella neuvoston asetuksella kaasun käytön vähentämisestä.

Hallitus on sitoutunut edelleen aktiivisesti edistämään ratkaisuja, joilla akuuttiin tilanteeseen saadaan helpotusta ja jotka soveltuvat jäsenvaltioiden erilaisiin tilanteisiin. Valmiita ja yksinkertaisia ratkaisuja ei kuitenkaan ole olemassa. [Juha Mäenpää: On!] Esillä olleita toimia ovat muun muassa keinot vähentää kaasun hinnan vaikutusta sähkön hintaan, sähköpörssin tarjousten enimmäishinnan alentaminen sekä eurooppalaiset ratkaisut sähkön johdannaismarkkinoiden vakuusvaatimuksiin. Suomi toimii aktiivisesti vaikuttaakseen erityisesti sähköpörssin tarjousten enimmäishinnan alentamiseen sekä johdannaiskaupan sääntöihin. Tässä poikkeuksellisessa tilanteessa mitään vaihtoehtoa ei voida sulkea pois. Käyttöön otettavat keinot eivät kuitenkaan saa aiheuttaa uusia, suurempia ongelmia markkinoilla kuin ne, mitä niillä pyritään korjaamaan. EU:n energianeuvosto sekä valtiovarainministerit keskustelevat yhteiseurooppalaisista toimista kokouksissaan tällä viikolla. Komissiolta odotetaan uusia konkreettisia ehdotuksia lähipäivinä.

Arvoisa puhemies! Hallitus on keväästä lähtien tehnyt päätöksiä ja etsinyt aktiivisesti keinoja sodan aiheuttamien kustannusvaikutusten hillitsemiseksi sekä omavaraisuuden lisäämiseksi. Viimeisimpänä hallitus linjasi budjettiriihessä toimista, joilla helpotetaan kotitalouksien korkeista sähköhinnoista johtuvaa ahdinkoa. Toimenpidet kokonaisuus sisältää sähköenergian arvonlisäveron määräaikaisen alentamisen kymmeneen prosenttiin, määräaikaisen sähkövähennyksen tuloveroon ja määräaikaisen sähkötuen kansalaisille, joiden tulot eivät mahdollista sähkövähennyksen käyttöä täysimääräisesti. Myös sosiaaliturvajärjestelmään tehdään tarkistuksia ja muutoksia, jotka kohdistuvat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin kansalaisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

Keskeisessä asemassa ovat myös sähkön säästö ja sähkön tuotantokapasiteetin riittävyys talvikaudella. Kulutuksen vähentäminen on erityisen tärkeää ajankohtina, joina sähkö on kallista ja sähköntuotannon kapasiteetti laajalti käytössä. Jo vähäinenkin sähkönkulutuksen alentaminen näinä hetkinä vähentää markkinahintaa voimakkaasti. Vastuu sähkön säästöstä ei kuulu ainoastaan kotitalouksille vaan myös julkiselle sektorille ja yrityksille.

Energiakriisiin Suomessa liittyvät myös sähkön johdannaismarkkinoiden ongelmat. Sähköntuottajat sekä suuret sähkönkäyttäjät ja vähittäismyyjät solmivat johdannaissopimuksia, jotka takaavat tuottajalle tietyn hinnan tulevasta sähkönmyynnistä. Käytännössä sähkön myyjä asettaa tulevaa sähkön hintaodotusta vastaavan käteisvakuuden johdannaissoporssin tilille. Kun odotukset sähkön tulevasta hinnasta ovat paikoin moninkertaistuneet, ovat sähköntuottajilta vaadittavat käteisvakuudet samalla kasvaneet hyvin paljon. Vakuudet on täytettävä hyvin lyhyessä ajassa, tai sähköyhtiö määrittellään maksukyvyttömäksi. Markkinoiden heilahteluista johtuvien vakavien seurausten välttämiseksi hallitus on esittänyt lisätalousarviossa sähkön johdannaismarkkinoilla toimiville sähköä tuottaville yhtiöille valtion laina- ja takausohjelmaa. Tarkoituksena on turvata sähköyhtiöiden kassavarojen riittävyys. Sähköntuottajille tarjottavat lainat sisältävät hyvin tiukat ehdot. Valtion tarjoama laina on yhtiöille hyvin kallista ja varmasti viimesijaista. Tiukkojen ehtojen tavoitteena on ohjata yhtiöt markkinaehtoiseen rahoitukseen.

Tulevaisuuden näkymä on nyt poikkeuksellisen epävarma. Jo tehtyjen toimien lisäksi seuraamme tarkkaan, miten kansalaisten, yritysten ja markkinoiden tilanne kehittyy. Olemme valmiita tekemään uusia päätöksiä ripeästikin, mikäli tilanne sitä vaatii.

Arvoisa puhemies! Sodan jälkeen emme palaa Venäjän kanssa entiseen. Venäjä kiristää nyt Eurooppaa energialla, mutta se toimii samalla lyhytnäköisesti. Energia on ase, mutta sitä voi käyttää vain kerran. Käsillämme oleva kaasukriisi vain vauhdittaa sitä vääjäämättömä kehitystä, jolla Eurooppa kääntää selkänsä venäläiselle fossiiliselle energialle. Akuutin tilanteen hoitamisen ohella onkin tärkeää saada lisää investointeja päästöttömään sähköntuotantoon ja tarvittavaan varastointi- sekä siirtokapasiteettiin koko Euroopassa. Nämä investoinnit vihreään siirtymään edistävät myös kasvihuonekaasujen päästövähennyksiä.

Arvoisa puhemies! Systeemitasoinen irtautuminen venäläisestä fossiilienergiasta ei vielä riitä. Meidän on aika ottaa vakavasti riippuvuudet, joita meillä on autoritäärisistä maista sekä niiden kyvystä hallita esimerkiksi tietoverkkoja ja teknologioiden saatavuutta. Meidän tulee tarkastella kaikkia yhteiskuntiemme osa-alueita ja toimintoja, jotka ovat elintärkeitä elinkeinoille, terveydelle, turvallisuudelle, oikeuksille ja vapauksille. Haavoittuvuuksia ja niistä irrottautumista tulee tarkastella yhdessä eurooppalaisella tasolla. Jo pian akuutin kriisin jälkeen Euroopan unionin on oltava nykyistä omavaraisempi ja kyvykkäämpi toimimaan riippumatta sellaisten maiden vaikutusvallasta, jotka eivät jaa yhteisiä arvojamme.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu käydään siis vastauspuheenvuoroilla, ja niitä pyydetään painamalla V-painiketta. — Edustaja Lindtman.

17.09 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se tilanne, jossa Suomessa ja koko Euroopassa tämän energiakriisin kanssa ollaan, on todella vakava, mutta niin on vakava maailmantilanne Venäjän hyökkäyksen jälkeen. On tärkeää, että me Eu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

roopassa ja täällä Suomessa tuemme toinen toisiamme emmekä anna periksi Putinin kiristämiselle.

Nyt tarvittiin ennen kaikkea tämä välitön hätäpaketti, joka näyttää laskeneen hieman sähkön hintaodotuksia. Toiseksi tarvitaan tukea kansalaisille, niitä päätöksiä, joita hallitus on tehnyt. Kolmanneksi pitää korjata tämän markkinan ongelmat. Kyllä sinne tukkumarkkinoille tarvitaan se hintakatto, joka ottaa odotuksia alas. Ja neljänneksi meidän on jatkettava siirtymää pois fossiilisesta energiasta kohti uusiutuvaa, koska vain se on ainoa pysyvä ratkaisu, jolla me pääsemme eroon tästä kalliista tuontienergiasta, fossiilisesta energiasta. Ne maat, jotka tätä siirtymää ovat lykänneet, ja niiden kansalaiset maksavat nyt kaikkein eniten. Suomen ei pidä ottaa tätä riskiä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

17.10 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia pääministerille ilmoituksesta. Valitettavasti siinä ei vastattu niihin kysymyksiin, joita tästä on kaikkineen esitetty.

Täytyy muistaa, että niin päästöoikeuksien hinta, sähkön, kaasun, ylipäättänsä energian hinnat alkoivat nousta jo yli vuosi sitten. Myös tällöin jo varoitettiin syntyvästä energiakriisistä ja esimerkiksi sähkön loppumisen vaarasta. Hallitus ei näytä lainkaan ymmärtävän vääränlaisten energiapoliittisten ja ilmastopoliittisten toimiensa vaikutusta hintatasoon ja tämän järjestelmän ongelmiin. Sama pätee tietenkin Euroopan tasolla noin muuten.

Siitä ei ole mitään epäilystä, etteikö Venäjän hyökkäys olisi tämän akuutin kärjistymisen aiheuttaja, mutta se ei ole näiden kaikkien energiaongelmiemme syy, ja tästä syystä myöskään korjauskeinot eivät välttämättä ole toimivia.

Pääministeri ei myöskään vastannut Fortumin Uniper-toimiin tai hallituksen omistajaohjaukseen liittyviin kysymyksiin, joita olemme esittäneet.

Arvoisa puhemies! Näistä syistä johtuen perussuomalaiset jättävät hallitukselle välikysymyksen. [Vasemmalta: Ohhoh!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

17.12 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin kun, pääministeri, pyysimme tätä ilmoitusta, niin taustalla oli huoli siitä, onko tätä energiakriisiä riittävän strategisella otteella hoidettu ja ennen kaikkea tietysti hoidetaanko sitä tänä syksynä, jolloin paljon on vielä tehtävissäkin. Ja kysyn vielä, pääministeri, teiltä: Ihan sama, tapahuiko se pullopostina tai savumerkeillä tai viestinä, teittekö te silloin kesällä liittokansleri Scholzille selväksi, että Suomi ei hyväksy sellaista Saksan hintarajoitusta, joka kääntää laskun kaasusta suomalaisille, kun Uniper ei voi hintaa nostaa, kun he eivät suostuneet hätätilapyykälään menemään? Teittekö te sen selväksi? Ja teettekö te nyt selväksi, että jos maakaasulle tulee hintakatto Euroopassa, niin sen täytyy olla reilu edelleen suomalaisten omistajien kannalta?

Mitä tulee kotimaan kysymyksiin, täällä Ohisalo kehui lupakaistaa. Onko kuitenkin niin, että hankkeiden täytyy ensin täyttää taksonomian mukaiset kriteerit, joita ei ole Suomen lainsäädännössä? Eikö tässä voi käydä niin, että pikakaistalle tulee pidempi jono kuin mitä tavallista kaistaa pääsisi maaliin? [Puhemies: Aika!] Ei kai se näin voi olla, ministeri Lintilä, että meillä investointien nopeuttamisesta tulee farssi? Lakiin tarvitaan selvä luet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

telo niistä hankkeista, jotka tulevat pikakaistalle, [Puhemies koputtaa] ei erillisiä kriteereitä näin sotatalvena.

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuorot ovat minuutin mittaisia. — Edustaja Hoskonen.

17.13 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Energiatilanne on kriisiytymässä Suomessa aivan varmasti. Meillä on tilanne tällä hetkellä sellainen, että nyt tällä hetkellä poltetaan vastoin hallitusohjelman määräyksiä valtavat määrät kuitupuuta ja tukkiakin menee polttoon. Kaikki kuivat kuitupuut ja energiapuut on jo käytännössä poltettu nykyisen sähkönhinnan takia. Meillä ei ole turvetta varastoissa läheskään ensi talven tarpeiksi — ehkä riittää, jos on lämmin talvi. Kovalla pakkasella olemme erittäin, erittäin suurissa vaikeuksissa, mikä käytännössä romuttaa pienten kotitalouksien talouden aivan varmasti, kun talojen lämpölaskut nousevat pilviin. Kysymys on CHP-lämmöstä, ja tietysti Helsingissä ja monessa kaupungissa nautitaan kivihiililämmöstä. Maa-kaasua ei enää ole.

Arvoisa pääministeri, nyt on teillä ihan oikeasti suomalaisten asia hoitaa tämä kuntoon niin, että me itse poistamme turpeelta veron ja sen jälkeen Suomen hallitus tekee Euroopan unionin komissiolle esityksen, että päästökaupan maksut poistetaan ja turpeesta tehdään kotimainen kannattava energia, ja samalla suojellemme suomalaista metsäteollisuutta. Arvoisa pääministeri, tällä menolla meiltä loppuvat tästä maasta sellutehtaat, ja en halua nähdä esimerkiksi sitä, että kotimaakunnastani Uimaharjun sellutehdas pantaisiin kiinni. [Puhemies: Aika!] Siellä palaa nyt niin paljon arvokasta puuta, vaikka olemme ihan muuta sopineet, ja olimme muuten arvoisan pääministerin kanssa samassa työryhmässä silloin, kun tätä asiaa sovittiin. [Puhemies: Aika!] Toivon, että puututte tähän asiaan. Nyt on leikin aika ohi. [Välihuutoja]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hassi.

17.15 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen, joka syyttää fossiilienergian hinta- ja saatavuuskriisistä ilmastotoimia, laulaa Putinin lauluja. [Toimi Kankaanniemi: Höpö höpö!] Toivon jokaisen ymmärtävän sen. Siitä riippumatta sähkömarkkinoiden rakenteellisiin ongelmiin on puututtava. Hallituksen viikonloppuna tekemät päätökset ovatkin jo alentaneet odotuksia joulukuun sähkönn hinnasta, kuten edustaja Lindtman mainitsi. Ongelma on, että sähkönn kulutushuippujen aikana kaiken sähkönn hinta nousee erittäin jyrkästi. Komissio esittää, että leikataan sähkönn kulutushuippuja, ja tämä on erittäin hyvä tavoite, mutta se ei voi olla pelkästään yksittäisten kuluttajien vastuulla, ovat ne sitten perheitä tai yrityksiä. Mielestäni hallituksen pitäisi nyt — ja jos säädöksiin pystytään asiaa edistämään — kehottaa ja patistaa sähköyhtiöitä tarjoamaan kuluttajille porkkanoina sähkönnkulutuksen siirtämiseksi huipputunneista muihin hetkiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Piirainen.

17.16 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on hyvin paljon puhuttu sähkönn hinnasta ja sen suhteesta kaasuun, ja kun katsoo kuvaajaa viime kevältä, niin keskisessä Euroopassa sähköjohdannaisten hinnat ovat olleet nollan pinnassa ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

ovat lähteneet nousemaan vasta sitten toukokuussa. Tällä kaasun hinnan nousulla on erittäin suuri merkitys näihin sähkön hintoihin.

No, sitten on puhuttu tästä Fortumista ja Uniperista, ja kysyisin nyt sitten ministeri Tuppuraiselta: kun on kysymyksessä pörssiyhtiö Fortum, vaikka valtio omistaakin siitä yli puolet, niin mikä mahdollisuus valtio-omistajalla on vaikuttaa operatiiviseen toimintaan muuten kuin yhtiökokouksessa? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää

17.17 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvät naiset ja miehet! Suomessa siirtyminen päästöttömiin energianlähteisiin on mielestäni helppoa. Suomessa on tehty kansalaisaloite ”Turve uusiutuvaksi”. Kun me julistetaan turve uusiutuvaksi, mitä se tieteellisesti todistaen myös on [Atte Harjanne: Ei ole!] — se uusiutuu samalla tavalla kuin puuhakekin, hitaammin vaan — niin meillä ei ole mitään ongelmaa.

Edustaja Hassi kaipasi äsken porkkanoita hallitukselle, ja minäpä kerron nyt porkkanoita sähkönkulutuksen vähentämiseksi. Arvoisa puhemies, öljyn hinta on tällä hetkellä 20 senttiä litra. Suomessa on 130 000 omakotitaloa, joista osalla on edullinen sähkösopimus. Nyt heidän kannattaa mieluummin lämmittää sähköllä kuin öljyllä. Miten aiotte reagoida ja alentaa öljyn hintaa pikaisesti, niin että saadaan estettyä se, että nämä 130 000 taloa, joista osalla on edullinen sähkösopimus, alkaisivat käyttää sähköä lämmitykseensä? Siinä on porkkanoita.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

17.18 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun itse aikaan osallistuin budjettiriihiin muun muassa valtiovarainministereiden Liikanen, Viinanen ja Niinistö aikana, riihi kesti useamman päivän. Miten on mahdollista, että nyt budjettiriihi pystyttiin hoitamaan runsaassa vuorokaudessa, vaikka esillä oli myös vastaaminen uuteen ongelmaan eli tähän energiakriisiin? No, se oli mahdollista siten, että kukaan riihesä ei ollut hillitsemässä valtion menojen kasvua, ei kukaan. Ei tarvittu vaikeita neuvotteluja, kun voitiin aina ottaa lisää velkaa, lisää velkaa ja vielä lisää velkaa.

Tähän energiakriisiin vastaamiseksi kansalaisille annettiin tukea noin 900 miljoonan euron edestä, ja näin pääministeri täällä näitä tukia kertoi ja ministeri, anteeksi, edustaja — tuleva ministeri — Lindtman niitä jo täällä kehui. [Naurua] Nyt, kun oli pakko laittaa kansalaisten energiakriisistä kärsimiseen noin 900 miljoonaa euroa, niin eikö mistään löytynyt, jostain vähemmän tärkeästä menosta, mitään, minkä olisi voinut vastaavasti säästää?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kosonen.

17.20 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosi tärkeää, että turvaamme sähkön ja lämmön saannin eli yritysten tilanteen ja tuotannon. Toiseksi tietenkin on tärkeitä, että kuluttajilla on edellytykset maksaa nämä energialaskut ensi talvena ja nyt jo tänä syksynä. Mutta nämä ovat vain oireita, joita hoidetaan, ja on todella olennaista, että nyt keskitytään syyn hoitoon eli sähkömarkkinan korjaamiseen, koska sähkömarkkina on luotu halvan ja vakaan energian aikaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

Tuossa jo kyselytunnilla sivusin tätä samaa asiaa luvituksesta, koska meillä on erittäin tärkeätä, että mahdollisimman omavaraiseen päästöttömään sähkön ja lämmön tuotantoon siirrytään ja investoinnit saadaan vauhtiin. Siksi halusin kysyä tämän pääministeriltä, koska tämä on kokonaisuus. Eli on erittäin hyvä, että tämä lupakaista on luotu, mutta tässä on niin monen sektorin yhteistyö kyseessä, että kysyn edelleen pääministeriltä: miten tämä kokonaisuus ja prosessi saadaan toimimaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohikoski.

17.21 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että tässä akuutissa tilanteessa hallitus useilla erilaisilla tukitoimilla varmistaa, että kaikkien suomalaisten kodit pysyvät ensi talvenakin lämpiminä ja että kukaan, pienituloisinkaan, ei joudu täyteen perikatoon sähkölaskujen takia, [Ben Zyskowicz: Oli se vaikea päätös!] mutta kyllä nyt viimeistään on herännyt kysymys, onko ihmisten arjen perustarpeen, kuten sähkön, johdannaispörssikauppa ylipäättään järkevää. Markkinat eivät näytä taaskaan toimivan, vaan valtiota tarvitaan apuun, kuten aina ja kaikissa kriiseissä. Hintakatto, sähköomavaraisuus, sähköinfran ja myös kohtuuhintaisen sähköntuotannon laajempi julkinen omistus olisivat hyviä keinoja.

Nyt tulee myös pikaisesti ottaa käyttöön windfall-vero eli yhtiöiden ansiottomien voittojen lisävero. Viestimme ei voi olla, että voitot ovat yksityisiä mutta riskit sosialisoituja, ja siksi Suomen viestin EU-kokoukselle pitää olla, että Suomi kannattaa windfall-veron nopeatuttua käyttöönottoa, toki myös Suomessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tavio.

17.22 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Noissa Uniperin pelastusneuvotteluissa, jotka sitten Saksan kanssa jouduttiin käymään, lopputuloksena Saksa sai Uniperin aika halvalla ja Saksa sai omat lainansa maksettavaksi etusijalle, joka vaikuttaa aika poikkeukselliselta ratkaisulta. Voisi sanoa, että Suomi hävisi neuvottelut sata—nolla. Kysyisin pääministeri Marinilta: Mitkä olivat tavoitteenne, kun noihin neuvotteluihin ryhdyttiin? Tiedän, että delegoitte asian ministeri Tuppuraiselle, mutta mitkä olivat siis Suomen tavoitteet ja mitkä olivat Suomen lähtökohtaiset vaatimukset noissa neuvotteluissa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskinen.

17.23 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallitus on kertonut näitä linjauksia, joista Euroopan unionin päätöksiä nyt tarvitaan lähiaikoina ja hyvin kiireellisesti tilanteen saamiseksi hallintaan. Meille jää kansallisesti vielä ongelma siitä, että meidän sähkösopimusrakenne tavallisen kuluttajan kannalta on ongelmallinen. Siellä on pitkäaikaisia edullisia sopimuksia, lyhytaikaisia kalliita sopimuksia ja sitten vaihtelevia pörssisähköjä, ja nyt tulevan vuoden aikana tarvittaisiin varmaan poikkeuksellisia tasaavia toimia.

Me tiedämme, että sähköyhtiö joutuu maksamaan siitä energiasta kovemman hinnan, mutta sitten siinä, miten se tasataan kuluttajille, kunkin yhtiön asiakkaille, on tätä kansallista pelivaraa. Me tarvittaisiin tavallaan tämmöisen yrityssaneerauksen tyyppistä sopimussaneerausta, jossa näitä kohtuuttomia eroja yksittäisten kuluttajien välillä voitaisiin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

hillitä. Onko tätä koskeva valmistelu käynnistynyt? Siinähan jouduttaisiin puuttumaan juuri tämän force majeure -tilanteen takia sopimussuhteisiin, mutta se tapahtuisi sen turvaamiseksi, että kaikilla ihmisillä olisi pääsy kohtuullisella hinnalla välttämättömyyshyödykkeeseen, sähköön.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Grahn-Laasonen.

17.24 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus on pitkin eri kriisien vaiheita peräänkuuluttanut ennakkoinnin ja varautumisen merkitystä. Tiedämme kaikki, että se juurisyy pohjalla on se, että meillä on liian vähän omaa tuotantoa Euroopassa ja myöskin Suomessa, vaikkakin Suomi on tehnyt viisaita energiapolitiisikiäkin ratkaisuja muun muassa ydinvoimainvestointien osalta. Mutta joka tapauksessa meilläkin on se tilanne, että nyt pitäisi katsoa jo askel pidemmälle, miten päästään yli tämän talven ja sen jälkeen tilanteeseen, jossa ei enää olla kriisissä ja näissä aivan kohtuuttomissa hinnoissa tavallisille ihmisille ja meidän teollisuudelle. Siksi kysyn näistä hallituksen keinoista ja tekemisistä juuri nyt sen varmistamiseksi, että meillä olisi uutta puhtaan energian tuotantoa mahdollisimman nopeasti.

Tämän luvituksen nopeuttaminen ei näillä toimilla, mitä hallitus nyt on esitellyt, tule riittämään. Me tarvitaan radikaalia luvituksen nopeuttamista, jotta saadaan puhtaan energian investoinnit nopeasti liikkeelle. Me tarvitaan lisää ydinvoimaa: nopeasti neuvotteluyhteys yhtiöiden kanssa siitä, minkälaisilla ehdoilla ja minkälaisilla edellytyksillä Suomessa voisi käynnistyä uusia ydinvoimainvestointeja, ja pieniydinvoiman sääntelyratkaisut kuntoon — tätä on vauhditettu jo vaikka kuinka kauan. Sitten tietysti aktiivinen EU-vaihtaminen, jota tarvitaan nyt, ihan aidosti nyt, siellä EU:n päädyssä siihen, että syntyy oikeudenmukaisia ja hyviä ratkaisuja, jotka auttavat nopeasti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ovaska.

17.25 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tietysti tärkeätä, että me saamme tässä EU-tasoisia ratkaisuja, mutta jos niitä ei tule, niin on huolehdittava siitä, että täällä Pohjolassa sähkönsaanti on turvattu. Mielestäni hallitus on toiminut hyvin ja ennakoivasti erityisesti niissä budjettiriihen päätöksissä, joissa kotitalouksia autetaan. Kiitos siitä hallitukselle, ja kiitos myös Suomelle siitä pitkästä linjasta; tietysti moni keskustajohtoinen hallitus on ajanut sitä, että siirrymme uusiutuvaan energiaan ja myöskin huolehdimme siitä, että meillä on ydinvoimaa tarjolla.

Mutta nyt tässä tilanteessa katse kohdistuu juuri Eurooppaan, ja pelkona on, että jos Venäjä jollakin tavalla onnistuu horjuttamaan eurooppalaista yhteistyötä ja yhtenäisyyttä, mitä silloin tapahtuu. Millä tavalla, arvoisat pääministeri ja eurooppaministeri, me huolehdimme siitä, että Eurooppa pysyy yhtenäisenä ja me olemme yhteisenä rintamana vastaan niitä Venäjän toimia ja sitä energiasotaa, jonka se on aloittanut?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Adlercreutz.

17.27 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Erinomaisen tärkeä kysymys edustaja Ovaskalta. — Energia on ase, jota voi käyttää vain kerran, ja näin se tosiaankin on, sikäli kuin vastaamme tähän haasteeseen järkevällä tavalla. Turve ei tässä ole

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

ratkaisu, kivihiihlikään ei tähän ole ratkaisu. Vaasan sähkön mukaan kivihiihlikuorman hinta on kymmenkertaistunut. Ei ole halpa energia sekään.

Kun pohditaan päästökauppaa, niin jos sen kanssa lähdetään leikkimään, se avaa helposti pandoran lippaan. Se luo Suomeen ja Eurooppaan hyvin epävakaaan investointiympäristön. Me tarvitaan nimenomaan investointeja tässä tilanteessa. Jos lähdetään markkinaa sääntämään, ratkaisun pitää olla eurooppalainen, ei suomalainen, ei pohjoismainen — pitää olla eurooppalainen, muuten joudumme helposti ojasta allikkoon.

Suomessa tarvitsemme lisää tuotantoa, ja Fennovoimalle pitää löytää korvaaja, mutta tarvitaan myöskin toimivammat pohjoismaiset markkinat, paremmat siirtoyhteydet, ja pitää myöskin varoa, ettei tänne synny protektionismia. Ruotsin vaalikeskusteluissa on jo esitetty sen tapaisia ajatuksia. Norjassa on jo puhuttu siitä, että vientiä rajoitettaisiin. Kysyn hallitukselta: millä tasolla olette käyneet keskusteluja Pohjoismaiden kollegojen kanssa, jotta me varmistetaan, että täällä ei synny tällaista peliä, joka helposti murentaa koko järjestelmän?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

17.28 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tekee nyt akuutissa kriisissä miljardien hätäpaketteja niin kuluttajille kuin yhtiöille, mutta vielä tärkeämpää olisi luoda pohjaa energiapolitiikan terveemmälle tulevaisuudelle. Kuluttajat ovat tällä hetkellä Suomessa varsin eriarvoisessa asemassa keskenään riippuen sähkösopimuksista, ja erityisen korkeita hintoja kokevat pörssisähkön käyttäjät. Olisikin tärkeää rakentaa kuluttajien ja yhtiöiden välille järjestelmää, joka kannustaa yhtä lailla kaikkia kuluttajia säästämään ja kuluttamaan sähköä tarjonnan mukaisesti, ja vielä tärkeämpää olisi purkaa sähkön kysynnän ja tarjonnan välistä epäsuhtaa, luoda pohjaa ohjelmalle, joka kannustaa investoimaan sähköntuotantoon ja siten energiaomavaraisuuteen. Täytyy sanoa, että viime vuosikymmeninä tässä salissa keskustelu sähköntuotannosta on painottunut pikemminkin sen jarruttamiseen ja byrokraattisten kynnyksien luomiseen, etenkin ydinvoimasta ja turpeesta keskusteltaessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Turtiainen.

17.29 Ano Turtiainen vkk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten olen aiemmin todennut, tämä energiakriisi on täysin itse aiheutettu. Katsokaa, hyvät kollegat, Unkaria. Se on omalla toiminnallaan osoittanut, että EU- ja Nato-maana se pystyy myös ylläpitämään toimivaa Venäjä-suhdetta.

Arvoisa pääministeri, selvästi teitä hyväksi käyttäen Suomea pidetään mielikuvitustaloudessa, jossa mukamas tukipaketeilla luodaan hyvinvointia. Viimeksi tänään Suomea uhkasi sähköpula, vaikka elämme vasta leutoa syksyn aikaa. Näin käy, kun halutaan olla Saksan ja euroatlantistien sätkynukkeina. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Välillä kommenttipuheenvuoroja hallituksen puolelle. — Ministeri Lintilä, kaksi minuuttia.

17.30 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia puheenvuoroista, mitä tässä on tullut. Muutama kommentti:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

Edustaja Mykkäselä: Ei meillä ole mitään erillistä listaa niistä yhtiöistä tai hankkeista, jotka tulevat menemään, [Kai Mykkänen: Pitäisi olla!] vaan sellaiset energiaratkaisut, joilla viedään vihreää siirtymää, uutta teknologiamurrosta eteenpäin, tulevat olemaan siellä kärjessä. Esimerkiksi vetyyn liittyvät asiat tulevat varmasti olemaan siellä kärjessä, ja näinpäin pois.

Edustaja Grahn-Laasonen viittasi luvituksiin ja ydinvoimaluvituksiin: En näe meillä mitään sellaista estettä, joka sitä olisi jarruttamassa. Enemmähän ongelma on se, kuka tällä hetkellä investoi, eli kun tämä on niin pääomavaltainen lähteä investoimaan sinne puolelle, niin mistä me löydetään. Aina tulee esitys, että valtion tulisi olla mukana. Minä olen aika skeptinen siinä, että valtio olisi rakentamassa ydinvoimalaa, mutta siinä tuessa, mitä voidaan antaa luvituksen ynnä muitten kautta ydinvoimarakentamiseen, ihan mielelläni olen kyllä sitten mukana. [Kai Mykkäsen välihuuto]

Edustaja Adlercreutz kysyi, onko käyty keskustelua: Kyllä tästä käydään jatkuvasti. Tämä on niin keskeinen asia. Sama, missä kollegoita tapaa, niin käydään näistä asioista keskustelua.

Meillä jotenkin nyt tällä hetkellä unohtuu jollain tavalla se asia, että Suomi on kuitenkin verrattain hyvin pärjännyt eurooppalaisessa vertailussa sähkön hinnassa. Vaikka se on kova, me ollaan kuitenkin sen alimman viidenneksen joukossa. No, Norjassa on tällä hetkellä herännyt aika paljonkin keskustelua siitä, vievätkö he ulos. Itse uskon kyllä, että he eivät halua vapaata markkinaa lähteä suitsimaan. Se olisi aika periaatteellinen, kova ratkaisu Norjalta, enkä usko siihen. [Jani Mäkelä: Katsotaanhan talvella!] Varmasti syy siinä on se, että Etelä-Norjan hinta on huomattavasti korkeampi kuin Pohjois-Norjan.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Ohisalo.

17.33 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä oli kyselyjä tästä luvituskokonaisuudesta. Siihen liittyen on hyvä huomata, että EU:n elpymisvälineeseenkin liittyy jo periaate do no significant harm — eli ei merkittävää haittaa ympäristölle — ja tämä periaatehan on tärkeää tietysti jalkauttaa moneen toimintaan, niin että yhtä aikaa, kun teemme ilmastolle hyödyllistä toimintaa sekä työllisyydelle ja verotuloille hyödyllistä toimintaa, emme samaan aikaan aiheuta ympäristölle merkittävää haittaa. Eli sinänsä tämä on EU-tasolta tärkeä linjaus ja mukana myös hallituksen esityksessä.

On ehkä hyvä huomauttaa, että Suomessa ympäristöhallinnon resursseja on vähennetty kymmenen vuoden aikana jopa neljännes. Tämä on aiheuttanut pullonkauloja. Nämä säästötoimenpiteet ovat aiheuttaneet enemmän haittoja kuin euroja, ja tässä nähdään, että samaan aikaan pitäisi nopeuttaa hankkeita. Se on täysin mahdotonta, jos ihmisiä ja resursseja leikataan niistä työpaikoista pois. Mutta hallitus korjaa nyt tätäkin. Tänne on tulossa lisäresursseja ympäristöhallintoon sekä hallintotuomioistuimille. [Kai Mykkänen: Tarvitaan uudet kriteerit! — Sari Sarkomaa: Mennäänkö eteen vai taakse päin jonossa?]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Puisto.

17.34 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessahan on perinteisesti monipuolinen ja varsin puhdaskin energiatuotanto — ydinvoimaa, vesivoimaa, biomassaa — ja hyvä näin, mutta virhe on tehty sikäläkin, että riskeille ei ole annettu tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

peeksi tilaa, ja nyt esimerkiksi turvetta otetaan pikapikaa käyttöön, vaikka sitä on vastikään ajettu alas.

Huomio on nytten tietysti tässä sähkökriisissä sähkölaskuissa ja myös markkinoiden ongelmissa, mutta kun pääministeri otti esiin, että kaikista haavoittuvaisuuksista pitää päästä eroon kaikilla osa-alueilla, niin yksi sellainen, mitä minä itse olen miettinyt: Energiamarkkinat ja hyödykemarkkinat usein liittyvät toisiinsa. Ajatellaan vaikka metalleja, niin kaivosteollisuus, jalostaminen ja muu ovat valtavan energiantensiivisiä, ja mitkä saatavuusvaikutukset voivat olla, mitkä hintavaikutukset, mitkä vaikutukset kilpailukykyyn, koska ne ovat raaka-aineita. Ja huomiona myös se, että nämä metallithan itse asiassa vaihtavat omistajaa usein futuurimarkkinoilla. Nyt puhutaan sähköfutuureista, mutta myös siellä voi olla haavoittuvuuksia, ja monet niistä markkinoista ovat hirveän pieniä — ajatellaan platinaa, palladiumia ja niin edespäin, mitkä ovat todella tärkeitä teollisuudelle. Nähdäänkö siellä jotain odottamatonta?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kauma.

17.35 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkön hinta on nousut niin paljon, että on aivan selvää, ettei kenelläkään suomalaisella ole varaa tällaisiin sähkölaskuihin. Toissa päivänä puhuttiin täällä eduskunnan isossa salissa kymmenen miljardin laina- ja takausohjelmasta johdannaismarkkinoilla toimiville energiayhtiöille. Ei myöskään valtiolla ole varaa tällaisiin lisälaskuihin.

On aivan selvää, että sähkön tukkumarkkinoille tarvitaan hintakatto, ja on aivan selvää, että johdannaismarkkinoiden toimintaan tulee puuttua. On esimerkiksi esitetty, että niiltä energiayhtiöiltä, jotka itse tuottavat sähköä, ei vaadittaisi samalla tavalla käteisvakuuksia vaan tasearvo riittäisi.

On myös selvää, että tarvitsemme kaiken sähköntuotannon käyttöön, mitä Suomessa on mahdollista tuottaa, ja siinä mielessä olen hiukan ihmetellyt, ministeri Lintilä, teidän lausuntojanne Meri-Porin tilanteesta. Uskoisin, että kaikki suomalaiset odottavat nyt hallituksen vastausta siihen, miten sähköntuotanto taataan tulevan talven aikana.

Arvoisa puhemies! Vielä yhden kysymyksen haluaisin esittää siitä, että pääministeri jatkuvasti puhuu, että tämä sota alkoi 24. helmikuuta, mutta itse asiassa jos katsotaan Venäjän kaasutoimituksia Eurooppaan, nehan alkoivat vähentyä jo vuosi sitten, viime syksynä. Miksi hallitus ei reagoinut tähän tilanteeseen aikaisemmin?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Könttä.

17.37 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Venäjä kiristää Eurooppaa ja Euroopan kansalaisia energialla, ja viimeistään nyt sinisilmäisyys energiapolitiikassa päättyy koko maanosassa. Euroopassa on tehty myös virheitä, ja ennen muuta energiapolitiikassa on tehty virheitä. Me voimme tuijottaa koko ajan peruutuspeiliin, mutta tärkeintä olisi miettiä, miten me menemme nyt eteenpäin yhtenäisenä kansakuntana Suomessa ja yhtenäisenä Eurooppana.

Kaasun ja sähkön keskinäinen yhteys pitää saada poikki. Euroopan riippuvuus Venäjästä on katkaistava. Suomessa on onneksi jo pitkään panostettu kotimaiseen energiaan ja tilanne on meillä monilta osin parempi kuin muualla Euroopassa. Mielestäni maamme tavoitteena on oltava täysi energiaomavaraisuus. Tähän meillä on erittäin hyvät lähtökohdat,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

ja silloin kun suosimme kotimaista energiaa, voimme tämän tavoitteen saavuttaa. Kysyn pääministeriltä: jaatteko te sen tavoitteen, että Suomen tulisi olla täysin energiaomavarainen?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harjanne.

17.38 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille erinomaisesta tämän keskustelun avanneesta ilmoituksesta. — Meillä on takana aika, jolloin energia oli edullista ja markkinat vakaat. Meillä on tulevaisuudessakin aika, jolloin energia on edullista ja markkinat vakaat, kunhan me rakennetaan kestävää energiaa korvaamaan nykyistä fossiilienergiaa ja sitä niukkuutta — lisää tuulivoimaa, lisää ydinvoimaa, lisää aurinkovoimaa. Mutta tässä välissä on vaikeata, koska tämä siirtymä, aivan kuten pääministeri totesi, on kestänyt liian kauan.

Erityisesti kaasuun suhtautuminen siltapolttoaineena on ollut traaginen virhe. Tämä on tarjonnut Putinille energia-aseen, mutta Putin tulee häviämään tämän pelin. Me huolehditään siitä, että Suomi on yhtenäinen ja Eurooppa on yhtenäinen, eikä me taivuta tämän alla. Tämä vaatii määrätietoisia toimia markkinan vakauttamiseen ja tässä vaikeassa tilanteessa myös kuluttajien tukemiseen, ja hallitus on tehnyt näitä toimia. Esimerkiksi alvin alennus on tietyllä tavalla hyvin perusteltu mutta varsin tylppä instrumentti. Aivan kuten täällä ovat edustajat Hassi ja Koskinen muun muassa tuoneet esiin tätä jouston merkitystä, niin itse asiassa pienelläkin kysyntäjoustolla ja sen kulutuspiikin siirrolla voi olla merkittävä vaikutus hetkelliseen hintaan, ja kysyisin vielä: mitä on mielessä ja mitä voitaisiin tehdä tämän kysyntäjouston edistämiseksi.?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Saramo.

17.39 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! ”Minun jälkeeni vedenpaisumus.” Näin Putin ehkä ajattelee tai ainakin toimii. Vihreää siirtymää ei varmasti peruta nyt, kun se vyöryy pakonkin edessä ympäri Eurooppaa, niissäkin maissa, joissa päättäjät ovat yrittäneet epätoivoisesti takertua menneeseen. Onneksi me ollaan Suomessa pitkällä vihreässä siirtymässä. Venäjä ei enää voi palauttaa sitä vaurautta, mikä heillä nyt on ollut, fossiilisia myymällä, ja se varmasti tulee aiheuttamaan myös Suomelle tulevaisuudessa vaikeuksia.

Mutta nyt kun ollaan tässä akuutissa tilanteessa, niin on tietysti hyvä myöntää, että ollaanhan me Suomessakin tehty virheitä. On myyty kotimaisia sähköverkkoja ja ostettu sillä rahalla Uniperia, [Sanni Grahn-Laasonen: Vastustettu ydinvoimaa!] on venäläistä kaasua, hiiltä, Saksan markkinaa. Teillä siellä kokoomuksessa on kaikki nämä raskaimmat virheet kontollanne. Mutta se ei tietenkään nyt tässä enää miksikään muutu, ja meidän on opittava virheistä. Ei käännytä takaisin, kuten sieltä oikealta laidalta esitetään, mutta nyt akuutin kriisin aikana tärkeintä on tietysti, että ihmisiä ei jätetä markkinoiden armoille, ja sen takia on tärkeätä, että meillä on vahva hyvinvointivaltio.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Tuppurainen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

17.41 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan vastaamalla edustaja Taviolle: Valtioneuvoston työnjaon mukaisesti minä vastaan valtio-omisteisten yhtiöiden omistajaohjauksesta, jolloinka pääministeri on delegoinut muun muassa Fortumin asioiden hoidon minulle siinä vaiheessa, kun olen ottanut vastaan tämän ministerivastuun mukaiset tehtävät. Kun lähdimme neuvotteluihin, toki Fortum niitä ensisijaisesti kävi, mutta Suomen valtiolla oli tavoitteita. Meillä oli tavoitteena, että meidän omistaja-arvomme säilyy Fortumissa. Meillä oli tavoitteena, ettei Suomen valtion veronmaksajien rahalla, tai Fortumin, tule pääomittaa enempää Uniperia, että uutta rahaa ei enää kokonaisuuteen laiteta. Meillä oli tavoitteena, että alkuvuodesta tehty järjestely, kahdeksan miljardia euroa konsernin sisällä Uniperille, säilyy edelleen Fortumille saatavana, ja oli ylipäänsä tavoitteena, että suomalaisia veronmaksajia ei tässä ratkaisussa kohtuuttomasti rasiteta. Kaikki nämä tavoitteet neuvotteluissa saavutettiin. Totta on, että yhtiöt ovat nyt vaikeassa tilanteessa ja tappioita tulee, johtuen niistä päätöksistä, joita on tehty Saksan energiapolitiikassa, ja johtuen siitä päätöksestä, että Putin käyttää energiaa aseena meitä vastaan.

Edustaja Mykkänen, te kysytte, minkä takia emme kehottaneet Saksaa siirtämään näitä kohonneita kustannuksia hintoihin: Uniper teki vuosikausia valtavia voittoja sillä, että se treidasi Venäjältä halpaa maakaasua ja möi sitä hyvällä voitolla Saksassa asiakkaille. Oliko nyt tässä tilanteessa ollut jostakin löydettävissä se sellainen ihmeellinen ilmaveivi, että myös nyt, kun yhtiöt tekevät tappiota, yhä vain Uniper olisi voinut jatkaa voittojen tekoa? Sellaista ilmaveiviä ei ollut olemassakaan, [Jani Mäkelän välihuuto] vaikka toki myös me viestimme ja varmasti Fortum viesti, että yhtiöiden intressissä olisi ollut, että hinnat olisi siirretty asiakkaille, mutta oli täysin Saksan päätös olla käyttämättä tai käyttää olemassa olevaa lainsäädäntöä, jossa voimassa olevat ja sitovat kaasun sopimukset asiakkaiden kanssa voidaan siirtää syrjään. [Kai Mykkänen: Oliko se investointisuoja ja sisämarkkinaperiaatteiden mukainen vai ei?] Nyt sovittiin niin, että tämä hinta siirtyy 1. lokakuuta alkaen 90-prosenttisesti ja koituvista tappioista Saksa vastaa sitten, jos ne ylittävät seitsemän miljardia. [Kai Mykkäsen välihuuto]

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

17.43 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli useita kysymyksiä, ja pyrin vastaamaan niihin, mitä ministerikollegat eivät tässä ole vielä kommentoineet:

Asia on niin, että omistajaohjausministeri vastaa valtionyhtiöiden omistajaohjauksesta. Tämä on ministerien välinen työnjako. Omalta osaltani pääministerinä olen pyrkinyt ministeri Tuppurasta työssään tukemaan, [Ville Tavion välihuuto] ja koko hallitus on ministeri Tuppurasta tukenut näissä neuvotteluissa, jotka ovat olleet erittäin vaikeat.

Kun katsomme taaksepäin, silloin 2017, kun nämä Uniper-kaupat on tehty, ministereinä ovat olleet muun muassa ministeri Grahn-Laasonen, joka tätä asiaa kysyi, ja ministerinä on ollut muun muassa Petteri Orpo, joka istuu siellä kokoomuksen riveissä oppositiossa. Kun nämä kaupat 2017 on tehty, on otettu aivan kohtuuttoman suuria riskejä. Venäjä-riski on ollut tuolloin tiedossa, [Timo Heinosen välihuuto] ja on ollut tiedossa fossiilirisiki, ja silti nämä riskit on otettu. Ja nyt me elämme tämän tilanteen kanssa sen vuoksi, [Välihuutoja oikealta] että Putin on käynnistänyt hyökkäyssodan Ukrainaan ja käyttää energiaa aseena, ja me pyrimme tässä tilanteessa näitä vaikeuksia minimoimaan. [Jani Mäkelä: Missä Ant-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

ton?] Mutta on selvää, että kun nämä kaupat on tehty ja kun nämä riskit on otettu, niin nyt me joudumme tässä tilanteessa elämään.

On aivan totta, kuten edustaja Kauma sanoi, että sota ei alkanut 24.2. Sota alkoi silloin, kun Venäjä hyökkäsi Krimille, ja kun me katsomme taaksepäin, meidän pitää kysyä itseltämme: Oliko Eurooppa tuolloin riittävän päättäväinen? Teimmekö me riittävästi? Osoitimmeko me silloin vahvuutta, jolla oltaisiin voitu estää 24.2. aloitettu järkyttävä hyökkäyssota Ukrainaan? Mielestäni Euroopan pitää tämä keskustelu käydä.

On yhtä lailla aivan oikein, että nämä hinnat alkoivat nousta jo paljon aikaisemmin. Putin alkoi käyttää tätä energiakiristysruuvia ennen kuin fyysinen hyökkäyssota Ukrainaan helmikuussa alkoi. Kaasun toimituksia alettiin laskea, energian hintaa alettiin vivuttaa ylöspäin, ja kyllä Eurooppa-neuvosto ja EU keskustelivat tästä tilanteesta hyvin vakavasti jo viime syksynä. Myös Suomi näihin keskusteluihin on osallistunut. Nyt omalta osaltamme teemme kaikkemme sen eteen, että löytäisimme yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja, koska jos me toimimme vain kansallisista intresseistä käsin, jos me toimimme vain kansallisin päätöksin, niin me emme pysty tehokkaasti tätä tilannetta ratkaisemaan ja Putin tulee tämän energiaruuvien käytön kilpailun voittamaan. Siksi me tarvitsemme yhtenäisyyttä ja me tarvitsemme solidaarisuutta tässä tilanteessa. Meidän pitää pitää tämä iso kuva mielessä. Tässä on kyse arvojen kamppailusta, läntisistä demokraattisista arvoista ja Putinin edustamasta autoritäärisestä ajattelusta, jolle meidän ei pidä antaa lainkaan sijaa. [Sanni Grahn-Laasosen välihuuto] Meidän pitää puolustaa eurooppalaisia arvoja. Siksi yhtenäisyys, siksi vahvuus, siksi määrätietoisuus ja myös solidaarisuus Euroopassa on tässä tilanteessa äärettömän tärkeää.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

17.46 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hassi tuosaa kritisoi aikaisemmin meidän roikkumista fossiilisissa polttoaineissa, mutta täytyy muistuttaa Hassin edustamaa puoluetta, että jos täällä olisi aikoinaan menty vihreiden mielen mukaan, niin arvatkaa, paljonko tällä hetkellä energia maksaisi, ja meillä olisi nyt jo kylmä, saatikka ensi talvena. [Satu Hassi: Tuulivoima tuottaa saman verran kuin tuhannen megawatin ydinvoimala! — Riikka Purra: Mitä jos ei tuule?] — Entäs jos ei tuule, kysytään täältä, ja onpa muutama muukin siihen varmasti löytyvä juttu. — Se väite, ettei olla irtautettu aikaisemmin, on kyllä naurettava, koska eihän meillä oikeasti ole kymmenen vuotta sitten ollut mitään teknologiaa irtautua fossiilisista. [Iiris Suomela: Se ei pidä paikkaansa!] Nyt sitä rupeaa oikeasti pikkuhiljaa sentään olemaan. Se on takuuvarmaa, että jos ensi talvi on yhtä kylmä Euroopassa kuin viime talvi, niin aivan varmasti tulette näkemään, että porukkaa rupeaa irtautumaan tästä. Kansa lähtee kadulle, ja aivan varmasti hermo pettää ja siellä ollaan Putinilta melkein anelemassa sitä energiaa. Ei ole missään muussakaan tilanteessa Eurooppa ollut yhtenäinen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiuru.

17.48 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin tässä on kysymys arvojen kamppailusta, ja on tärkeää, että Suomi irtautuu siitä riippuvuudesta ja koko Eurooppa irtautuu siitä riippuvuudesta, mikä meillä on venäläiseen fossiiliseen energiaan. Se ei käy nopeasti, mutta se on pakko tehdä. Kun sota aikanaan loppuu — yleensä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

sodat kyllä loppuvat jossain vaiheessa — tällaista riippuvuutta ei saa enää päästä syntymään.

Mutta kysymykseni koskee taloutta: Lainan määrän kasvusta olemme kantaneet huolta. Toinen näkökulma liittyy valtiontakauksiin. Tarkastusvaliokunta totesi kaksi vuotta sitten, syyskuussa 2020, huolensa siitä, että valtiontakaukset ovat nousseet 23 miljardista yli 60 miljardiin kymmenessä vuodessa vuoteen 2020 mennessä, ja nyt se kasvu sattuneesta syystä jatkuu. Onko hallituksella näkemys siitä, kuinka korkeaksi takaukset voivat nousta, ja mikä on se aikataulu, jolla pyrimme takausvastuita pienentämään?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kettunen.

17.49 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Energiakriisi on tosiaan edessä, mutta eteenpäin on mentävä, niin kuin edustaja Kõntä ansiokkaassa puheenvuorossaan totesi. Viime vaalikaudella keskustajohtoisella hallituksella oli selvä päämäärä, selvä strategia: fossiilitaloudesta kohti biotaloutta. No, tällä vaalikaudella tämän biotalous-sanan sijaan siitä puhutaan vihreänä siirtymänä, ja opposition suunnalla tätä puhutaan sinivalkoiseksi siirtymäksi. Täytyy muistaa, että muun muassa sellutehtaat tuottavat sivutuotteena sähköä, myös siinäkin vaiheessa, kun ei tuule.

Edustaja Hoskonen käytti ansiokkaan puheenvuoron CHP-laitoksien suunnalta. Olen samaa mieltä, että tällainen laaja, paikallinen, hajautettu, biopohjainen sähkön CHP-tuotanto olisi hyvä osaratkaisu valtakunnan kestävään sähköntuotantoon. Nyt olen iloinen, että ministeriäitio on täynnä, niin että varmasti tähän minun kysymykseeni löytyy vastaus, ja kysynkin: löytyyhän hallitukselta tahtoa vielä selvittää CHP-laitoksille vaikka mahdollisesti tulevaa investointitukea?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elo.

17.50 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreän siirtymän vauhdittaminen on nyt tärkeämpää kuin koskaan. Siirtyminen päästöttömiin energiamuotoihin on ainoa kestävä tie ulos Venäjän hyökkäyssodan ja fossiilisen energian rajun hinnanvaihtelun synnyttämästä energiakriisistä. Tämä kriisi osoittaa osaltaan, että olemme valtavan kestävyysmurroksen äärellä. Halvan fossiilienergian aika on ohi, ja meidän on kyettävä soveltamaan luonnonvarojen ja energian kulutus maapallon kantokyvyn rajoihin.

Suomessa meillä on tällä hetkellä tilanne parempi kuin Keski-Euroopassa, koska olemme määrätietoisesti pyrkineet eroon fossiilisista energiamuodoista, ja tällä tiellä meidän on jatkettava. Akuutin kriisin keskellä on tietenkin tuettava kansalaisten kestäviä energiaratkaisuja, ja onkin tärkeää, että hallitus on päättänyt energiaomavaraisuuslainoista, joilla vauhditetaan pk-yritysten, kotitalouksien ja asunto-osakeyhtiöiden puhtaan teknologian investointeja — tämä sen lisäksi, että akuutissa kriisissä tuetaan heitä, joiden sähkölaskut ovat kohtuuttomia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

17.51 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisemme ovat huolissaan ja osittain jo peloissaan ensi talven energialaskuistaan. Monilla ulosotto jo hämmöttää, kun elinkustannukset nousevat railakkaasti. Oman kotimaisen energian tuottami-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

nen on avainasemassa nyt ja tulevaisuudessa. Nyt kysynkin, hallitus: oletteko mielestänne jo ottaneet käyttöön kaikki mahdollisuudet tuottaa sitä omaa energiaa, kaikki aseet sitä varten? Tässä on mainittu aurinkoenergia ja tuulivoima, mutta entäs turve? Vielä ollaan skeptisiä turpeen kohdalla. Nyt on hätätila. Turvetta käytetään myös kasvuturpeena ja kuivikkeena eläintiloilla. Mitään korvaavaa ei ole tällä hetkellä. Eli voitteko lisätä myös turpeen tuotantoa?

Perussuomalaiset kannattavat sinivalkoista siirtymää, jossa ympäristö ja kansalaisten edut otetaan järkevästi huomioon.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Marttinen.

17.52 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Elämme todella poikkeuksellisia aikoja, ja se näkyy kyllä myös niissä asioissa, mitä tällä hetkellä käsittelemme eduskunnassa. Valtiovarainvaliokunnassa käsittelemme nyt tällä hetkellä hallituksen antamaa lisäbudjettia, jossa esitetään kymmenen miljardin laina- ja takauspakettia energiayhtiöille tämän poikkeuksellisen tilanteen myötä.

Tilanne on siis se, että sähkön johdannaispörssissä hintojen nousun myötä myös vastavasti käteisvakuudet, joita yhtiöiltä vaaditaan, ovat nousseet erittäin merkittävästi, ja tilanne uhkaa ajaa useita yhtiöitä maksukyvyttömyyteen. Sen takia nyt valtion toimia on tarvittu.

Herra puhemies! Kysyn hallitukselta: Kun Euroopan komissio on ollut tästä asiasta täysin hiljaa — taustallahan on siis EU-tason sääntelyä — millaisiin toimenpiteisiin hallitus on jo aikaisemmin ryhtynyt, jotta näitä sääntöjä voitaisiin väliaikaisesti muuttaa ja höllentää tämän poikkeuksellisen tilanteen myötä, ja mitä aiotte vielä tehdä, jotta tosissaan Euroopan komissio ryhtyy toimenpiteisiin tässä asiassa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Suomela.

17.54 Iiris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset maalailevat täällä, että pian me anelemme Putinin energiaa. Me muut taas teemme töitä sen eteen, että näin ei kävisi. [Jani Mäkelän välihuuto]

Suomella on yli 1 300 kilometriä yhteistä maarajaa Venäjän kanssa. Yhteisen rintaman on pakko pitää EU:ssa, ei pelkästään meidän itsemme vaan ennen kaikkea ukrainalaisten tähden. Me maksamme tästä sodasta kovaa hintaa, mutta he maksavat tästä sodasta, vapauden ja itsenäisyyden puolustamisesta, henkensä uhalla, ja sen takia nyt tarvitaan yhteisiä EU-tason toimia, jotta me tästä selviämme. Ei auta sulkea silmiä ja sanoa, että saksalaiset saavat hoitaa omat asiansa, koska todella tässä on kyse yhteisen Euroopan tulevaisuudesta. [Jani Mäkelän välihuuto]

Sen takia onkin ollut hyvä kuulla, miten nopeasti ministerit ovat reagoineet komission ehdotuksiin tämän kriisin ratkaisemiseksi. Se on myös Suomen etu, ja se on Pohjoismaiden etu, koska meillä on omia, uniikkeja ongelmiamme. Täällä on kiinteähintaisia sähkösopimuksia, jotka ovat olleet kuluttajien etu tässä kriisissä. Näitä kiinteitä sopimuksia ei olisi ilman sähkön johdannaismarkkinoita, ja sen takia onkin tärkeää, että markkinat laite-taan nyt toimimaan fiksusti. Edustaja Marttinen piti äsken aiheesta hyvän puheenvuoron, mutta on selvää, että ilman yhteisiä EU-tason toimia me emme tästä selviä. Yhteinen linja on myös Suomen etu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Bergqvist.

17.55 **Sandra Bergqvist r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Tämä energiakriisi tulee olemaan vaikea monille suomalaisille. Vain muutamia viikkoja sitten puhuttiin tässä salissa aika paljon huoltovarmuudesta ja siitä, miten tärkeää se on nyt, kun Putin aloitti sodan Ukrainaa vastaan. Sen takia, arvoisa puhemies, kysyisin: miten energiakriisi vaikuttaa nyt meidän huoltovarmuuteen ja kykyyn ylläpitää huoltovarmuutta?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sankelo.

17.55 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eurooppalaisten sähkömarkkinoiden ongelmien juurisyyhän on kysyntä ja tarjonta, se, että nyt yksinkertaisesti tarvitaan lisää sähköntuotantoa. Ranskassahan on ollut ydinvoiman kanssa ongelmia, se vaikuttaa omalla tavallaan, ja Saksahan on hölmöillyt oman energiapolitiikkansa, kyllä kai se voidaan täällä näin sanoa. Strategista autonomiaa Venäjästä on nyt vaikea saavuttaa, mutta siihen täytyy pyrkiä. Mutta emme me ole itsekään täällä aivan toimettomia näitten virheiden osalta olleet. Energiaturpeen ennakainen alasajo on selkeä virhe, joka tarvitsee nyt korjaustoimenpiteitä.

Mutta eurooppalaiset maat ovat hyvin erilaisia, kun tässä puhutaan EU-ratkaisuista. Uniper-neuvottelujen yhteydessä ministeri Tuppurainen kertoi tuossa aikaisemmin, että sieltä ei tultu hanhen ja kultamunien kanssa, mutta nyt kun meillä on energianeuvosto huomenna, käykö niin, että Suomi tulee sieltä tervassa ja höyhenissä?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

17.57 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Tuppurainen puhui omistaja-arvon säilyttämisestä. Onko omistaja-arvon säilyttämistä se, että yhtiö ylipäänsä ei mene konkurssiin? Uniperin osakekurssi on täydellisesti romahtanut, ja Saksa on saanut puoli-ilmaiseksi haltuunsa niitä osakkeita. Onko se nyt sitä omistaja-arvon säilyttämistä? No, toisaalta välikysymys on siitä hyvä kysymys, ettei siihen voi vastata tekstiviestillä, joten näihin asioihin palaamme vielä.

Katsoin juuri Fingridin sivuilta tätä teidän vihreää siirtymäänne ja sen todellisuutta. Lämmin syyskuinen iltapäivä Suomessa: energiankulutus vähän yli 8 300 megawattia, tuonti yli 1 500 megawattia, näiden teidän uusiutuvien energialähteiden eli auringon ja tuulen yhteistuotanto 211 megawattia. Tämähän on aivan naurettavaa. Jos Suomessa ei olisi ydinvoimaa, me olisimme nyt energiapulassa ja meillä säännösteltäisiin sähkönkäyttöä nyt, syyskuussa. Lopettakaa nyt jo nämä höpinänne tästä uusiutuvasta energiasta, kun se ei tule toimimaan Suomen olosuhteissa näillä näkymin käytännössä koskaan. Lopettakaa päästökauppa, määritellä turve uusiutuvaksi. Pidemmällä aikavälillä rakentakaa lisää ydinvoimaa. Sillä näistä asioista voidaan jotenkin päästä eteenpäin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivelä.

17.58 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan selvä, että syy tähän energiakriisiin on Venäjän aloittama sota ja yritys horjuttaa Eurooppaa. Sen takia myös minä olen samaa mieltä siitä, että vastauksia on saatava ennen kaikkea Euroopan ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

solla. Nämä komission eilen ehdottamat toimet — hintakatto Venäjän kaasulle, windfall-veroa ja näitä velvoittavia toimia kulutuspiikkien rajaamiseksi — ovat hyviä ja kannatettavia ehdotuksia. Itse kyllä muistuttaisin tässä kohtaa, että tämä energia-aseen käyttäminen onnistuu sen takia, että näitä ilmastotoimia, jotka ovat välttämättömiä, ei ole tehty ajoissa ja ei olla irtauduttu fossiilisista tuontipolttoaineista, mikä olisi kyllä ollut myös mahdollista. Ilmastokriisi vain pahentaa tätä hintaongelmaa, kun se näyttäytyy kuivuutena ja helteinä Euroopassakin.

Minä itse vähän ihmettelen, että täällä on puhuttu niin vähän energian säästöstä, joka olisi ilmastosyistä hyvä mutta myös hinnan muodostumisen kannalta hyvä. [Puhemies koputtaa] Eli voitaisiinko Suomessa tehdä enemmänkin kuin vain kuluttajavalistusta? 70-luvun lakien sammutettiin mainosvaloja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Seuraavaksi edustaja Essayah.

17.59 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Energiakriisi on erityisesti kohdellut kaltoin yrityksiä, ja voisi sanoa, että maatalojen ja maaseudun yrityksiä vielä ihan erityisesti, koska maataloilla tämä energiakriisi näkyy paitsi suoraan siinä energian hinnassa myöskin välillisesti sitten siellä lannoitteitten hinnan nousun kautta. Yhä useammat yritykset ja tilat ovat nyt sitten ajautumassa maksuvalmiuskriisiin, ja yritysten ja tilojen on aika vaikea siirtää näitä kustannusnousuja hintoihin. Arvonlisäveron alentaminenhan, jolla hallitus tuli tässä budjettiriihessä esille, ei auta yrityksiä, eikä se auta maataloja, koska arvonlisävero on näille läpilaskutuserä. Täytyy sanoa, että on aika oireellista, että MTK tänä aamuna on vedonnut hallitukseen, että hallitus vielä täydentäisi budjettiriihen päätöstään ja helpottaisi maatalojen ja yritysten tilannetta energiakriisin keskellä. Erityisesti nyt katson keskustaan siellä hallituksessa: [Puhemies koputtaa] onko näin, että kaikki muut saavat tukea mutta maatilat, maaseudun yrittäjät ja yrittäjät ylipäänsä eivät?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harjanne.

18.01 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erinomaista, että täällä puhutaan energiasta. Tähän turpeeseen toteaisin, että uutta turvetta tosiaan muodostuu: sitä muodostuu luonnontilaisilla soilla. Me voidaan täällä kyllä määritellä turve uusiutuvaksi, keijupölyksi tai ihan miksikä vaan fantsuksi asiaksi, mutta se ei muuta sitä asiaa, että se on erittäin paljon ympäristöhaittoja ja päästöjä aiheuttava polttoaine. Turvettahan ei ole myöskään kielletty, ja sillä on rooli nyt meidän huoltovarmuudessa, niin että täällä on ehkä hyvä korjata tämäkin, että tämä välittyy oikein.

Bioenergialla on rooli meidän energiapaletissa nyt ja tulevaisuudessa, mutta se on hyvin rajallinen, koska bioenergia ei ole energiatiheydeltään erityisen hyvä polttoaine. Suomi oli energiatalouden osalta biotalous jonnekin 1900-luvun alkupuoliskolle asti, ja siihen on syynsä, minkä takia me ei olla enää biotalous. Eli tässäkin on hyvä huomata ne kestäväen biomassan rajat, ennen kuin lähdetään keulimaan liikaa sillä ajatuksella. Me tarvitaan kestävä, päästötöntä energiaa, ja siihen se paletti, jota pystyy kestävästi rakentamaan lisää, on ennen kaikkea tuuli-, aurinko- ja ydinvoima.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Purra.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

18.02 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa ei taida olla kuin yksi ihminen, joka on sitä mieltä, että ei ole kaikkien edun mukaista irrottautua venäläisestä fossiilienergiasta. [Jani Mäkelä: Ei ole paikalla!] Sen sijaan silloin, kun otetaan tämä ensimmäiseksi prioriteetiksi, täytyy ymmärtää, että kunnianhimoa on välttämättä laskettava jossakin muualla, koska nämä eivät kaikki ole mahdollisia samaan aikaan. Muun muassa siitä syystä Saksa polttaa tällä hetkellä yhä enemmän kivihiiiltä ja on palauttamassa monia muitakin asioita energiapalettiinsa, joiden osalta on tullut tehtyä virheitä. Tämän takia perussuomalaisten mielestä Suomessa pitäisi olla eräänlainen näihin energia-asioihin keskittyvä tilannehuone eli eräänlainen sähkönyrkki, joka koostuisi energia-alan asiantuntijoista, muun muassa sellaisista, joita löytyy taloustieteen laitokselta ja Aalto-yliopistosta, ei niinkään tuolta ilmastopaneelin suunnasta. Toivottavasti hallitus tällaisen ehdotuksemme ottaa vakavasti. Nyt ei tehdä ilmastopoliittisia linjoja, vaan nyt ratkaistaan energiapolitiikan massiivisia virheitä ja pidetään huolta siitä, että täällä riittää lämpöä ja sähköä myös talvella.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä.

18.03 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Tuppurainen, kyllähän valtiolla on omaisuutta, niin kuin monilla sijoittajilla on omaisuutta, ja jos siitä pienellä aikajänteellä häviää 15 miljardia, niin on aika vaikeaa uskotella näille omistajille, että kaikki on mennyt hyvin. Kyllä ei ole mennyt.

En tiedä, mitä siellä on tapahtunut — nämä ovat pörssiyhtiöitä, ja niistä ei saa selvää — mutta jotenkin minulle tuli semmoinen kuva, että tästä Uniperista on tehty saksalaisille nyt korkokone. Saksa lainasi Uniperille lähes kahdeksan miljardia hybridilainaa. Hybridilainat ovat korkeakorkoisia. Nyt kun vain 90 prosenttia todellisista kustannuksista voidaan lokakuun alusta alkaen laskuttaa asiakkailta, niin sehän tarkoittaa todennäköisesti sitä, että Saksa hakkaa taas enemmän korkeakorkoista lainaa sinne Uniperiin. Uniperilla on vesivoima ja ydinvoima, ja sitten ne ikään kuin osingoksi tarkoitetut rahat menevät Saksalle korkoina. Eli sen takiahan Fortumin arvo on laskenut, koska ihmiset diskonttaavat heti, että ei-hän tästä enää ole osingonmaksajaksi pitkään aikaan.

Eli kyllä tämä Uniper valitettavasti nyt meni Saksalle, [Puhemies koputtaa] ja kaikki sen tulevat osingot menevät Saksalle korkoina. [Satu Hassi: Kuka hyväksyi sen oston?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Könttä.

18.04 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Puheenvuorot siitä, että uusiutuva energia ei toimi, ovat mielestäni kyllä äärettömän outoa puhetta. Uusiutuvaa energiaa on vesienenergia, aurinkoenergia, biovoima, biokaasu, puu. Kyllä ne toimivat, ja ne uusiutuvat. Onneksi Suomi on panostanut uusiutuvaan energiaan, joka hyödyttää paikallisesti ja hyödyttää laajemminkin tässä maassa. Tarvitaan sen lisäksi myös ydinvoimaa, ja toivon, että Suomelta löytyy rohkeutta ja nopeutta myös uudennlaisiin ydinvoimaratkaisuihin, pienydinvoimaloihin ja tämänkaltaisiin ratkaisuihin.

Euroopan tasolla tiedän, että kansallisvaltiot itse päättävät omasta energiapolitiikastaan, mutta kyllä meidän täytyy olla yhtenäisiä, ja toivon, että se viesti myös Suomesta menee Saksaan, että siellä mietitään vielä kerran niitä Saksan ratkaisuja, jotka ovat olleet väärinä — niitä nyt ei enää voi muuttaa historiasta — jotta jatkossa ei tehtäisi Euroopassa enää tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

mänkaltaista politiikkaa, mitä on tehty, ja jotta toisaalta harkittaisiin vielä ydinvoimaa Euroopassa laajemminkin. Toivon, että emme katso pelkästään peruutuspeiliin ja kytää niitä virheitä vaan katsomme eteenpäin. Kysymys on tulevaisuudesta, paitsi Suomen myös Euroopan tulevaisuudesta, [Puhemies koputtaa] ja mitä yhtenäisempiä olemme, sen paremmin me voitamme pahan eli Venäjän.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt edustaja Kankaanniemi.

18.05 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhden viikonlopun aikana keskellä kesää Suomi teki valtavan sopimuksen, ja nyt on kyllä peräänkuulutettava, että hallitus tai sitten vaikka eduskunnan tarkastusvaliokunta tekee tästä sopimuksesta selkeän ja vahvan riskiarvioinnin, että mitkä ovat ne skenaariot, mihin tämä on johtamassa. Kysymys on niin valtavista summista.

Toinen asia: Hallitus teki ihan hyvän kolmiosaisen paketin tästä suomalaisten hädästä, joka syntyi tämän korkean sähkönhinnan vuoksi, mutta oletteko vakuuttuneita siitä, että tämä paketti kattaa kaikkein suurimpiin vaikeuksiin ajautuvat, esimerkiksi niin, että ne puoli miljoonaa omakotiasujaa, joilla on sähkölämmitys, selviävät tästä tilanteesta tämän talven aikana, etteivät talot jäädy, etteivät sähköyhtiöt katkaise sähköä [Puhemies koputtaa] ja etteivät nämä perheet ajaudu ulosottoon ja sitä kautta pitkään ahdinkoon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Heinonen.

18.07 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Essayah nosti esille yritykset ja maatalouden, jotka myös ovat sähköön kanssa vaikeassa paikassa. Nyt tarvitaan koko kapasiteetti käyttöön. Sähköä pitää nyt tuottaa koko tuotantolaa-juudella: ydinvoimalla, tuulivoimalla, koskilla ja muulla voimalla, ja myös tuo Meri-Pori, joka on ollut tänäänkin keskusteluissa, varmasti tarvitaan mukaan. Tarvitaan laajasti eri kapasiteetteja, mutta ei venäläistä. Muuten ehkä on syytä hieman joustaa.

Sähkölämmitteiset talot ovat todella kovassa ahdingossa, ja kun vasemmistoliitto on täällä keskittynyt lähinnä kokoomuksen arvosteluun eikä ole nostanut näitä yksin asuvia ja tiukimmassa paikassa olevia esille, niin ajattelin itse nostaa, ja kysyisin hallitukselta: miten näissä tuissa on otettu huomioon yksin asuvat? Näitä viestejä tulee nyt jonkin verran, että heidät on tässä unohdettu [Puhemies koputtaa] ja että he eivät tule näillä tuilla talvesta selviämään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen.

18.08 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kriisit ja Ukrainan sota ovat opettaneet meille omavaraisuuden ja huoltovarmuuden merkitystä. Energiaomavaraisuus on tärkeä osa isänmaamme turvallisuutta. Tarvitsemme riittävän monenlaisia kestäviä kotimaisia ratkaisuja, kuten keskusta on aina vaatinut. Vihreä siirtymä tarkoittaa puhtaita, kotimaisia ja uusiutuvia polttoaineita ja energiamuotoja.

Kun kotitaloudet ovat nyt vaikeuksissa, voisiko yhtenä ratkaisuna tukea kotitalouksien siirtymistä aurinkosähköjärjestelmään? Se tekisi kotitalouksista ainakin osaltaan omavaraisempia energian suhteen. Se parantaisi huoltovarmuutta, ja tämä olisi myös kestävä ja ympäristöystävällinen ja pitkällä juoksulla taloudellinen ratkaisu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

Tarvitsemme myös biokaasun entistä laajempaa käyttämistä. Se auttaisi osaltaan myös maatalouden kannattavuutta. Kysyn ministeri Lintilältä: [Puhemies koputtaa] mitä mahdollisuuksia on avautumassa biokaasun käynnistämiseksi ja kehittämiseksi ja kotitalouksien siirtymiseksi aurinkoenergiaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Holopainen, Mari.

18.09 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käyty hyvää keskustelua, ja olisikin hienoa kuulla vielä tarkemmin hallituksen kanta siihen, mitä aiotaan tehdä huomenna ministereiden kokouksessa. On vältettävä sellaista retoriikkaa, että ei voida puuttua markkinoiden toimintaan. Me tiedetään erittäin hyvin, että sähkömarkkinoita reguloidaan tälläkin hetkellä. Nyt voidaan myös ajatella, että koska EU ei ole toiminut vielä, niin tästä on jo aiheutunut valtavaa harmia. Toivottavasti huomisessa kokouksessa ja tulevana viikkoina löytyy ratkaisuja siihen, miten sähkömarkkinaa tässä poikkeuksellisessa tilanteessa korjataan. Näitä keinoja, joita nyt on esitetty, ovat esimerkiksi hintakatto venäläiselle maakaasulle, sähkön kulutushuippujen leikkaaminen ja energiayhtiöiden perusteettomien windfall-voittojen verotus.

Nyt joihinkin asioihin on kuultu kannanottoja, ja on ehkä pohdittu hallituksen suunnasta, että ei vielä tiedetä, [Puhemies koputtaa] mitä EU esittää, mutta nyt kun tiedetään, mitä EU:n suunnassa esitetään, niin minkälaisia kantoja teillä on?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Niemi.

18.10 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri Lintilä, puhuin täällä vuosi sitten huolestumisestani Suomen ulkomaisesta energiaraaka-aineriippuvuudesta ja kerroin LEMENE-, Lempäälän energiayhteisö -projektista. Siinä kehitetään ulkoista energiariippuvuutta vähentävää uusiutuvalla energialla toimivaa omavaraista ja vähäpäästöistä energiatuotantojärjestelmää lämpöhiekkaan perustuen. Siinä on myös yksi Suomen suurimmista aurinkopaneelijärjestelmistä. Projektin loppuunvienti on tui Suomen sähköverkkojen monopolin sisältävän sähkömarkkinalain vuoksi. Eikö nyt olisi aika jo herätä ja tehdä kaikkemme alueellista huoltovarmuutta tukevien energiaratkaisujen eteen? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vestman.

18.11 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkökriisiin on välittömiä ja vaikuttavia ratkaisuja.

Ensinnäkin rikki mennyt hintamalli pitää korjata. Ei voi olla niin, että sähkön hinta on täysin irtaantunut sen tuotantokustannuksista. Tämähän ei ole lainkaan hyväksyttävää, ja EU:n laajuinen hintakatto on siihen vaikuttava keino puuttua.

Toiseksi jokaista suomalaista voimalaa pitää ajaa täydellä teholla, koska tuotannon lisääminen pudottaa hintaa. Tehoreservi vastaa teholtaan yhtä ydinreaktoria.

Ministeri Lintilä, te väititte, että Fortumin Meri-Porin-laitoksen ajaminen ei olisi kannattavaa. Hiililauhteen muuttuva kustannus on Keski-Euroopassa tällä hetkellä 180 euroa per megawattitunti, ja kun katson näitä Nord Poolin hintoja, niin viimeisten neljän päivän aikana tällaista hiililauhdevoimalaa olisi ollut kannattavaa ajaa 20 tuntia joka ikinen päivä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

ja se olisi tuottanut tuottajalle vielä merkittävät voitot. [Puhemies koputtaa] Eli selittää, ministeri: miten ei ole kannattavaa ajaa sitä hiililauhdetta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

18.12 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvät naiset ja miehet! Tuolla omassa työhuoneessani kuuntelin täällä tehtyä viittausta turpeeseen, ja haluan nyt tehdä selväksi teille kaikille, että puuhake poltettuna tuottaa enemmän päästöjä kuin turve. Sitten haluan tuoda myös sen selväksi, että turpeen korjaamisessa, kun kerätään yksi megawatti turvetta, polttoainetta kuluu huomattavan paljon vähemmän kuin kerättäessä yksi megawatti puuhaketta. Eli nämä nyt turpeen puolustukseksi.

Lyhyesti vielä sanon, että kun olimme eduskuntaryhmän kanssa tuolla Lappeenrannassa, niin tapasin 80-vuotiaan naisen, joka oli tullut juuri alennusostoksilta kaupasta ja harkitsi itsemurhaa näiden kohonneiden kustannusten takia. [Puhemies koputtaa] Miten neuvoisitte neuvomaan häntä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Autto.

18.14 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Budjettiriihen yhteydessä pääministeri perusteli hallituksen varsin holtitontakin velkaantumista sillä, että elämme sotataloudessa. Mutta eihän sotataloudessa eläminen tarkoita sitä, että Suomesta pitäisi tulla entistä riippuvaisempi velkojistamme, vaan se tarkoittaisi sitä, että otamme kaikki kansalliset voimavaramme käyttöön kriisistä selviämiseksi.

Edustaja Vestman esitti edellä kyllä todella olennaisia kysymyksiä koko hallitukselle siitä, miksi kaikki voimalliset eivät ole tässä tilanteessa käytössä vaan odottelevat tätä mahdollista tehoreservipäätöstä, kun tiedämme, että voimallisia ajamalla sähkön hintaa saataisiin alas ja joka tapauksessa markkinoille saataisiin se sähkö, mitä markkinoilla tarvitaan tilanteessa, jossa esimerkiksi tänään oltiin, kun tehosta tuli pulaa ja Fingrid joutui käyttämään varavoimallisia. Mitä hallitus tekee, että kaikki kapasiteetti saadaan oikeasti markkinakäyttöön? [Puhemies koputtaa] Ja mitä hallitus tekee, että tässä kriisissä ei olla tulevinakin vuosina? Miten Suomeen saadaan investointeja?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kosonen.

18.15 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kaikki keinot on todella otettava käyttöön, jotta saamme omavaraista päästötöntä energiaa, tuotannot todella täydellä teholla turvaamaan suomalaisten sähkön ja lämmön saantia.

Tuulivoima on lisääntynyt Suomessa merkittäviä määriä viime vuosina. Vuoden 2022 ensimmäisellä vuosipuoliskolla rakennettiin tuulivoimaa enemmän kuin koko vuonna 2021 eli viime vuonna yhteensä, ja tämä käyrä on nouseva nyt tulevaisuuteen. Mutta kokonainen Itä-Suomi on ilman tätä tuulivoimamahdollisuutta. Siellä on joitakin alueita, joille tuulivoimaa pystytään rakentamaan, ja olisi kiinnostavaa kuulla ministeri Lintilältä selvityksestä, joka on käynnistetty tuulivoiman rakentamisen suhteen Itä-Suomeen. Toki kaikki tiedämme turvallisuusnäkökohdan, [Puhemies koputtaa] ja tutkien täytyy toimia, mutta myös Itä-Suomeen täytyy saada tuulivoimaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Mäkelä.

18.16 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi mielenkiintoista tietää, miten sitä uusiutuvaa energiaa voi käyttää lisää, kun tässä vihreässä siirtymässä metsää ei saisi hakata senkään vertaa kuin nykyään eikä jokia saisi padota, vaan entisiäkin patoja puretaan. Miten sitä uusiutuvaa energiaa saataisiin lisää?

Tuohon kysymykseen, onko turve uusiutuvaa, oikea vastaus on, että Suomessa se ei ole uusiutuvaa mutta Ruotsissa se on. Näin päätti suuri valiokunta vuonna 2000, ja arpa tämän asian ratkaisi. Eli puhumme tässäkin taas itse aiheutetusta ongelmasta. Suomi on itse omassa typeryydessään tehnyt päätöksiä, joista me nyt maksamme. Näistä itse aiheutetuista ongelmista, kuten päästökauppa, kannattaisi päästä ensimmäisenä eroon.

Saksa on meitä 13 kertaa isompi maa — ei meidän kannata miettiä, mitä saksalaiset tekevät. He tekevät sen, mikä heitä lystää, ja tosiasia on se, että jos Norjasta uhkaa talvella loppua sähkö, he pistävät ennemmin Suomeen tulevan linjan poikki kuin antavat oman kansansa paleltua. Tämä on fakta, jonka kanssa meidän on tultava toimeen, ja meillä täytyy olla huoltovarmuus kunnossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt vielä edustaja Grahn-Laasonen, ja sen jälkeen ministeiden vastauksia.

18.17 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suomalaisten pitää voida luottaa siihen, että meidän maan hallitus tekee ihan kaikkensa tämän tilanteen ratkaisemiseksi, ja nyt huoli kääntyy eteenpäin seuraaviin kokouksiin, eli huomiseen energianeuvostoon mutta myös valtiovarainministereiden kokouksiin, ja näihin ratkaisuihin, joita nyt haetaan.

Kun katsotaan niitä komission esityksiä, me emme voi olla tilassa, että Suomi vain odottaa, mitä sieltä komissio esittää, ja sitten käy niihin reagoimaan, vaan meillä pitää olla aktiivinen suunnitelma, miten me vaikutetaan ennalta, että ratkaisut olisivat meidän kannalta hyviä. Nyt näkyy, että komissio ei ole esittämässä malleja, jotka hyödyttäisivät Suomea merkittävästi tai riittävästi, vaan pikemminkin ratkoo nyt ehkä keskisen Euroopan ja Saksan ongelmia. Se, mitä tarvittaisiin nyt, olisi johdannaismarkkinoiden vakuussääntöihin helpotuksia, erityisesti niiden yhtiöiden osalta, joilla on omaa, vakaata tuotantoa. Sitten toisaalta tarvittaisiin EU:n laajuinen hintakatto, josta muun muassa edustaja Vestman hyvin tässä puhui.

Nyt kysynkin: mikä on se suunnitelma vaikuttaa näihin asioihin, että näistä kokouksista saadaan oikeita tuloksia?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt ainakin ministerit Marin, Tuppurainen, Ohisalo, Lintilä ja Sarkkinen ovat pyytäneet puheenvuoroja. — Pääministeri Marin, kaksi minuuttia.

18.18 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Grahn-Laasonen puheenvuoroon: Tilanne muualla Euroopassa on hyvin vakava. Se on myös täällä vakava, mutta keskeisessä Euroopassa ja Euroopassa muutoinkin me puhumme paljon korkeammista hinnoista kuin Suomessa energian osalta, ja me puhumme myös siitä, riittääkö energia, onko kenties edessä syksy ja talvi, jolloin näemme sellaisia ti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

lanteita, että energia ei riitä ja tulee energian katkoksia. Eli kyllä tilanne on vakava, ja minä ymmärrän aivan täysin, että komissio etsii näihin tilanteisiin ja tähän kysymykseen ratkaisuja. Me emme voi tässä tilanteessa, jossa Putin käyttää energiaa aseena koko Eurooppaa vastaan, käpertyä sisäänpäin ja katsoa vain kansallisia intressejämme, vaan kyllä me tarvitsemme yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja tämän tilanteen ratkaisemiseksi. [Sanni Grahn-Laasonen: Me katsomme myös kansallisia intressejä!] Samaan aikaan me tietenkin vaikutamme komissioon ja toimimme aktiivisesti, ja tänäänkin olen viestittänyt yhdessä Pohjoismaiden kollegoiden kanssa komissiolle niitä näkökulmiamme, missä me tuemme komission työtä ja mihin me haluamme komission kiinnittävän huomiota, ja tätä vaikuttamistyötä tehdään jatkuvasti aktiivisesti, mutta hieman haluan nyt tätä näkökulmaa ja tulokulmaa tähän yhteiseen ison kriisiin saada, että tämä ei ole nyt vain kansallinen kysymys vaan tämä on koko Euroopan laajuinen kysymys, ja siksi me tarvitsemme yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja. Se vastaus ei voi olla meidänkään suunnalta se, että katsokaa vain Suomen ja Pohjoismaiden tilannetta ja ratkokaat tätä, vaan kyllä meidän pitää yhdessä ratkoa koko Euroopan tilannetta ja olla tässä solidaarisia — siitä äskenkin käytin puheenvuoron. [Sanni Grahn-Laasonen: Auttaisivat kyllä ihan muitakin maita ne ehdotetut keinot!]

Sitten täällä tuli muitakin puheenvuoroja liittyen erityisesti uusiutuvan energian tarpeeseen, investointien tekemisen tarpeeseen, ei vain tuotantoon, vaan myös sähkön varastointiin, siirtotekniikoihin, ja kaikkea tätä me todella yhdessä tarvitsemme. Me muun muassa kokoonnuimme taannoin Kööpenhaminassa yhdessä Itämeren maiden päämiesten kanssa ja keskustelimme muun muassa tästä luvituksesta ja keskustelimme siitä, millä tavalla voimme lisätä tuulivoimaa Itämeren alueella ja tietenkin Suomessa.

Tämä Itä-Suomen kysymys on yksi sellainen, mihin meidän pitää entistä enemmän kiinnittää huomiota. Olen vahvasti sitä mieltä, että Itä-Suomen aluetta pitäisi saada laajemmin tuulivoiman käyttöön, [Puhemies koputtaa] ja tästä me olemme muun muassa Puolustusvoimien kanssa käyneet hyvin tiivistä vuoropuhelua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Tuppurainen, olkaa hyvä.

18.21 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti vastaan muutamaan kysymykseen, ja oikaisen ensin edustaja Kankaanniemen käsityksen siitä, että Suomi olisi kesällä tehnyt sopimuksen Saksan kanssa. Siitä ole kysymys, vaan Fortum Uniperin enemmistöomistajana on sopinut Saksan hallituksen kanssa, [Toimi Kankaanniemi: Suomen kansa maksaa! — Jani Mäkelä: Kuka maksaa?] ja Fortumin hallitus on tehnyt päätöksen hyväksyä tämän neuvottelutuloksen, ja hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta tyytyi tähän Fortumin hallituksen päätökseen. Suomi ei ollut neuvotteluosapuoli, mutta meillä oli tässä yhteisiä intressejä.

Nämä molemmat yhtiöt ovat kotimailleen huoltovarmuuskriittisiä energiayhtiöitä, joiden selviämistä tässä yhdessä piti tukea. Nämä molemmat yhtiöt ovat tässä ja nyt ratkaisuja tähän akuuttiin energiakriisiin. Uniper Saksassa esimerkiksi kivihiielen osalta tällä hetkellä on tärkeä toimija, ja Fortum Suomessa ylipäänsä vastaa kolmanneksesta meidän sähköntuotannosta. Tässä ja nyt nämä yhtiöt ovat meille tärkeitä, ja niiden päästäminen konkurssiin — Uniperin kesällä tai Fortumin tässä akuutissa käteisvakuuskriisissä — olisi ollut vastuutonta. Sen vuoksi näitä ratkaisuja on haettu, mutta katse on oltava myös pidemmällä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

Sekä Saksa että Suomi tarvitsevat näitä yhtiöitä vihreään siirtymään. [Toimi Kankaan-
niemi: Mitkä ovat riskit?] Me tarvitaan niitä yhtiöitä, jotka investoivat uusiutuvaan, pääs-
töttömään energiaan. Esimerkiksi Uniper Saksassa on tässä keskeinen toimija ja Fortum
meillä täällä Suomessa ja Pohjoismaissa. Omistaja haluaa omalle omistukselleen Fortu-
missa lisäarvoa ja investointeja Suomeen, investointeja tänne kotimaahan uusiutuvaan,
päästöttömään energiaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Ohisalo.

18.22 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa
puhemies! Täällä on esitetty hyviä näkemyksiä siitä, että Suomesta täytyy rakentaa ener-
giaomavaraista ja energiatuotantaa. Täällä kysyttiin, kuinka hallitus tukee sitten kotita-
louksia tässä muutoksessa, ja hallitushan on laittanut jo pitkään liikkeelle rahaa esimerkik-
si öljylämmityksestä luopumisen tukeen, jotta ihmiset voivat kotitalouksissa siirtyä maa-
lämpöratkaisuihin. No, meille on lisänä tullut uusi elementti viime viikolla, tällainen ener-
giaomavaraisuuslaina, joka käytännössä mahdollistaa paitsi kotitalouksille myös pienille
ja keskisuurille yrityksille ja myös taloyhtiöille lainan hakemisen tällaisiin energiaremont-
teihin, investointeihin kestävään energiantuotantoon siellä omassa koti- ja lähipiirissä, ja
näitä lainoja todella ensi vuoden alusta voi sitten suomalaisista pankeista hakea. Tässä aja-
tus on nimenomaan se, että mahdollistetaan kaikille tämä siirtymä, että se näkyisi pikku-
hiljaa siellä ihmisten kukkarossa, että on tehty kestäviä energiaratkaisuja, panostettu vaika-
kapa energiansäästöön remontin kautta, ja se näkyy kyllä sitten kukkarossa. Tätä työtä
hallitus siis tekee aktiivisesti ja todella tuo nyt uuden elementin markkinoille.

Energiansäästö on myös mainittu. Se on aivan keskeistä osana tätä kriisiä. Kuten täällä
aiemmin todettiin, suomalaisten täytyy hieman säästää energiaa, mutta ukrainalaiset me-
nettävät henkiään tällä hetkellä. Minä uskon, että suomalaiset pystyvät säästämään ener-
giaa ja pystyvät tukemaan ukrainalaisia monin tavoin.

Puhemies Matti Vanhanen: Näin. — Ministeri Lintilä.

18.24 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies!
Pikaisesti:

Edustaja Kauma kysyi Meri-Porista: Meri-Pori on Energiaviraston ja Fingridin yhteis-
pääöksellä yksi työkalu, ja sen suhteen päätöksiä tulee varmaan hyvinkin nopeasti vielä.
Fortumin tieto on se, että se on heille negatiivinen, mikäli se olisi kaupallisessa käytössä.
Eli tämä tietoni perustuu Fortumiin, ja jos joku sitä epäilee, niin kannattaa kysyä Fortumil-
ta.

Edustaja Harjanne kysyi kysyntäjoustoista: aivan keskeinen asia, ja tätä nimenomaan
yritetään nyt teollisuuden kanssa saada tehtyä.

Edustaja Elomaa kysyi turpeesta: Oma käsitykseni on, että turve tulee olemaan seura-
vina vuosina vielä paletissa mukana. Mitä olen kiertänyt tänä kesänä, niin on useampia iso-
ja laitoksia, jotka ajavat turpeella. Ongelma on ollut se, että kesä on ollut hyvin erilainen
sääolosuhteitten mukaan. Eli joillakin alueilla on saatu nostettua, kaikilla ei. Varmaan
tuommoinen sanotaan reilu 60 prosenttia turpeesta on nostettu. Tästä tulee oikeastaan se
huoltovarmuuspuoli kanssa, eli jotta se huoltovarmuuden puolelle saadaan nostettua, niin
se on tämä sää, johon ei näinkään hyvä hallitus pysty vaikuttamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2022 vp

Nämä energiasäästöt kaikkienensa, mihin edustaja Kivelä viittasi: Tämä on äärettömän tärkeää. Tämä jää koko ajan vähän niin kuin taustalle tässä. Pitää mieltää se, että sillä on kuitenkin iso kokonaisvaikutus.

Edustaja Essayah kysyi maatalouden ja yritysten tilanteesta. Tässä paketissa, mikä oli riihessä, painopisteenä oli nimenomaan kotitaloudet. Me seurataan koko ajan yritysten ja maatalouksien tilannetta.

Edustaja Kinnunen kysyi biokaasusta ja aurinkoenergiasta: Meillä on uusiutuvan energian tuki olemassa, jota me koko ajan maksetaan enemmän. Oikeastaan biokaasu on kiinnostanut erittäin paljon tällä hetkellä.

Sitten edustaja Holopainen kysyi huomisesta kokouksesta. Kaksi keskeistä, jotka tuon siellä, ovat tekninen hintakatto ja vakuuksien lieventäminen, [Puhemies koputtaa] jotka tulevat olemaan hyvin keskeisessä roolissa.

Edustaja Kososelle vielä: Itä-Suomen tuulivoimaan meillä on tällä hetkellä nimettynä selvityshenkilö. Työmääräys tehdään, ja hän lähtee töihin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä ministeri Sarkkinen.

18.26 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama vastaus liittyen toimeentulokysymyksiin:

Tilanne nousevien sähkönhintojen kanssa on erityisen vaikea sähkölämmitteisissä asunnoissa asuville, tietysti vähän sopimussuhteesta riippuen, ja ongelmat koskettavat monia yksin asuvia ja monia perheitä. Hallitus todella budjettiriihessä teki päätöksiä, millä yritettiin helpottaa kotitalouksien tilannetta — alvin alennus ja sitten sähkövähennys, jota valmistellaan — ja sen lisäksi budjettiriihessä päätettiin toteuttaa sähkötuki, jota nyt sosiaali- ja terveysministeriössä ollaan pikaisesti valmistelemassa. Tämän tuen on tarkoitus kohdistua heille, joilla ei ole mahdollisuutta saada tätä samassa yhteydessä päätettyä sähkövähennystä täysimääräisesti, ja se voisi tulla kyseeseen esimerkiksi pienituloisille eläkeläisille. Lisäksi budjettiriihessä päätettiin nostaa yleisen asumistuen ja eläkkeensaajien asumistuen lämmitysnormia sekä omakotitalon hoitonormia 57 prosentilla, ja tämä voi auttaa esimerkiksi yksin asuvia eläkeläisiä, jotka tätä eläkkeensaajan asumistukea sähkölämmitteiseen taloon saavat.

Sähköön liittyvien toimien lisäksi hallitus päätti laajasta ostovoimapaketista, ja on hyvä huomata, että vuodenvaihteessa on tulossa historiallisen suuret korotukset työeläkkeisiin, ja sen lisäksi eri etuuksiin, mukaan lukien esimerkiksi takuu- ja kansaneläkkeet, on tulossa indeksikorotukset. Viime kädessä toimeentulotuessa huomioidaan sähkömenoja, ja Kelaa on ohjeistettu joustavuudessa näiden menojen huomioinnissa.

Arvoisa puhemies! Edessä on vaikea talvi, mutta hallitus on pyrkinyt löytämään keinoja auttaa suomalaisia ja erityisesti pienituloisia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt tätä keskustelua varten varattu puoli-toista tuntia on käytetty.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.